

1936. május 20.

GYAKORLATI PEDAGÓGIA

TANÜGYI FOLYÓIRAT

Kiadóhivatal: Szeged, Kálvária-u. 5. Szerkesztőség: Madách-u. 17

Érik a búzakaralász . . .

Nemsokára megpendül a kasza az aranykaralászos földeken, a magyar rónaságon. Parányi karalász-zizegés mérhetetlen zsongása muzsikál a magyar nyár levegőjében. Millió és millió holdon hajladozik, hullámozik szent koszoruban a magyar élet legősibb ritmusa.

Érik a... érik a búzakaralász...

Valami primitív, döbbenetes ősi erő csodálatos és félelmes zengése az, ami a hatalmas búzatáblák szélén állót megremegetti. Valami leirhatatlan ünnepi érzés dereng át ilyenkor a magyar falu lelkén. Közös ez az érzés az egész világgal, ahol búzatáblák aranylanak, mert az ősi ösztön síkján találkozik. Mégis, a magyar lélekben mélyebb és több van ebből az érzésből. A szántás-vetés-boronálás, esők eltűnt függönyei, a napfény keringő áramai — aggodalmak olvadnak össze Péter és Pál kék ege alatt a magyar lélekben.

Miért él, lélekláz, örül és szomorkodik a magyar földjével? Honnan ez a kapcsolat, ami pórusain keresztül lelkébe hatol? Keressük-e történetünkben okát, vagy inkább tovább a homálybavesző korok ködeire bizzuk magunkat?

A magyar aratás mélyebb mindennél. A föld — ez a sár és kvare, agyag és homok-tömeg — az éggel és egymással köti össze a magyar milliókat. A karalász rejtelmes zizegése egy misztikus együvértartozásnak a zenéje. És a karalász ezenfelül a mi sorsunkat példázza a sors különböző változásai között, a küzdelem és reménykedés, az erőfeszítés hullámozásában, mint a röghöz kötött gyökér sajgó küzdelme, ami a föld sötétjéből aranyló karalásszá emeli álmait.

Milyen a magyar karalász sorsa a csirabomlástól a kévébe alélásig?

Amikor a kis hajtás kibujt a porhanyó földből és napot keres, jönnek az őszi derek, csatangoló szelek, majd

fazörgető viharok. A föld fázlódik, megnyulik, megcsunyl és didereg. A buza élete visszavonul, behajol a gyökerbe, ahol halkán dobogja meggyönült életritmusát. Hónapokon át tart ez a lappangó, szívós küzdelem kietlen hatások alatt. Majd hófelhők méltóságos nagy gályái lebegnek feleje és megpihentető hótakaróval látják el. Téli szunyadását tomboló viharok zavarják, amikor a hótakarót leszaggatják róla és meztelenül reszket a fagytépte hajtás dermedt árkok, jégpáncélos folyók közt. Gyökerét csontig fagyott földgöröngyök szorítják össze. És a nehezen lélekző magyar gyöker az alig-élet látszata alól figyel, vár és remél, mint az emberi lélek a sors telében.

Gyümölcsoltó ünnepe felé a buzasarj kél föl elsőnek és kezd hullámszni a tavaszi szelek sikongatása közt. És minél jobban tépi a zegernyés idő, annál erősebben fejlődik, kapaszkodik a fény felé.

És megérezzük, hogy az a kis igénytelen, előbb tejizű, majd lassan keményedő szemecske dirigál bennünket a falun. Pontosabban kifejezve: Isten dirigál ez igénytelen kis eszközével. A buza fölött áramlanak a könnyörgés, a bizakodás, a csüggedés, majd újra az esdeklés, a feléledő munkakedv milliós hullámhegyei és völgyei megfoghatatlan rengésekkel.

A buzaszem és a magyar élet misztikus együvértartozását talán semmi sem állítja elénk kézzelfoghatóbban, mint a magképződés sorsdöntő pár napja. Amikor a tejszerű, nyulékony és lüktető plazma-parány a gyöngye toklász mögött az érlelődés titkos lázában forrong, rátör egypár sivár, vakmeleg nap és harmattalan éjtszaka fülledtsége, ami egyszerre megakasztja a kalász fejlődését nem látható, szinte mikroszkopikus arányban. Ez az észrevehetetlen életerő-csökkenés milliós mázsa-különbséget fog jelenteni a terméseredmény statisztikájában. És ekkor őszszel falun és városon tervek zsugorodnak össze, egy kenyérrel kevesebb minden asztalon, egy pár cipővel, egy ruhával kevesebb. Hidegebb lesz a tél és a gondok lappangó, mérhetetlen szunyog-rajai kelnek szárnyra szörnyű zümmögésükkel. A munkanélküliek vonagló gyűrűje megduzzad a megrettent városok szélein.

A buzaszem hatalma szinte kozmikus erőként köti össze a falut és a várost, áthat az ipar szétnyuló erezetén és a kereskedelem ezernyi hálózatán. Egy józan politikának hatalmas támasza, de a könnyelmű kormányzás talmi alapjait láthatatlanul megőrli.

Nincs rettentőbb pillanat a magyar falu fölött, mint amikor ólomfehér, magas felhők túlulnak a perzselő júniusi égre. Ezeknek a felhőknek sulya alatt megsuklik a sok vihart kiállott gazda térde. A döbbenetes csöndbe

az ég rejtelmes barázdáiból jégostorok süvöltő pattogása perdül és percek alatt a kalászosok milliói törnek derékba. A jég borzasztó ropogása közt alig hallani azt a megrendítő sirás-félét, amit a kalászosok belesírnak a halott mezőbe.

A falu apraja-nagyja riadt tömegben tódul a letarolt határra. Itt-ott a holtak légiója körül egy-egy sebesült kalász próbál fölemelkedni a nap felé. Mintha helyt akarna állani a holtak milliói helyett. És abban a faluban hónapokra eltűnt a jókedv, elhalt a nóta, amíg tavasszal újra remélhet a hullámzó sóstenger fölött. Mert a sorsa a buzaszem sorsát követi.

Ötmillió hold kalászrengetege így küzdi át kilenc hónap vajadását, amikor Péter Pál napja csillog mélytűző aranyán. A tágas udvarokon a kaszát pengetik, a hűs tornácról gyermek nézi az apját, az asszony hófehér kendőbe köti a kenyeret, a hajnali dülútakon párok indulnak a buzamezők szélére.

Megdől az első rend. Fölcsegg az aratódal. A pacirta a kaszapengés és dal fölött még mélyebben furja magát az ég kékjébe.

Az arany kalász a földre hajol, ahonnan született, amiből élt, amihez gyökereivel hozzátapadt.

Egy meleg leánykéz köti kérébe az alélt szálakat a föl-alá villanó kasza nyomán...

Érik a... érik a buzakalász...

Nagy Miklós.

Péter-Pálkor . . .

Ringatózik altatón a
Kalászttermő magyar róna,
Cirógatja szálló szellő,
Arnyékolja futó felhő.

Hulíamzik már aranyhaja:
Álmodozik a Földanya,
Arany szemű jüvatöről,
Boldogságos jüvendöröl.

Alvó róna vetést renget,
Éber ember kaszát penget,
Köröskörül nézelődik:
Aratásra készülődik.

Jó az Isten, bőven adott
Duzzadozó buzamagot;
Aki fárad, aki arat,
Kenyér nélkül egy se marad.

Áldást fakaszt a munkája,
Isten szeme néz le rája,
Jó Földanya segít benne,
Hogy könnyebben, vigan menne.

Térdre borul az arató,
Égnek-földnek hálát adó,
Hogy megtermett, hogy megérett,
A buza, az áldott élet.

(—)